

[Aksel Larsen.]

behandling, beskæftigede sig omtrent udelukkende med § 20; men den redaktør, radiofonien har overladt at tilskære oplysningerne til lytterne, havde af min tale ikke fået andet med end min kortfattede almindelige bemærkning om, at der er visse, ikke overvældende væsentlige fremskridt og visse mangler og tilbageskridt i grundloven, men at jeg af hensyn til § 20 anbefaler at stemme imod. Men det, som både tidsmæssigt og i ord fyldte mindst $\frac{19}{20}$ af min tale, det havde han ikke tid til at få noget som helst med af, ikke et eneste af mine argumenter imod § 20 måtte sive ud til lytterne. Det er på den måde, man orienterer befolkningen, det er på den måde, de i egen indbildning demokratiske partier optræder, når de nu vil påtvinge Danmark en ny grundlov med en bestemmelse som den i § 20.

Jeg sagde, at der findes en del mangler og tilbageskridt, og jeg skal kort nævne dem, jeg mener bør nævnes ved denne lejlighed, hvor vi jo alligevel også har formel pligt til at gå forslaget og dets paragraffer igennem. Det er jo i hvert fald et tilbageskridt, at man samtidig med grundlovsforslaget har vedtaget et forslag til ny valglov, som er et direkte grundlovsbrud. Nu er man ved udformningen af grundlovsforslaget i sine bestræbelser for at nå til et kompromis gået uden om spørgsmålet: Har domstolene ret til, eller har de ikke ret til at påkende grundlovmæssigheden af love og beslutninger vedtaget af rigsdagen? Derfor er det yderst tvivlsomt, om nogen her i landet ville få noget ud af at forsøge at henvende sig til domstolene i anledning af, at rigsdagen begår et oplagt grundlovsbrud i spørgsmålet om valglovens udformning. Ikke desto mindre er der begået et sådant grundlovsbrud. Der står udtrykkeligt i grundlovsforslagets § 31, stk. 2:

„De nærmere regler for valgrettens udøvelse gives ved valgloven, der til sikring af en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne fastsætter valgmanden“.

Der siges altså med andre ord udtrykkeligt, at der skal være ligelig repræsentation i det kommende folketing. Partierne skal have repræsentation i forhold til deres stemmer, og det er ikke tilfældigt, at det er formuleret sådan. Der forelå nemlig i kommissionen et forslag, der ikke sagde dette, men

det endte med, at kommissionen som helhed greb tilbage til denne formulering, der er hentet fra den nuværende grundlov, og altså siger, at valgloven skal være udformet sådan, at partierne får repræsentation i forhold til deres stemmetal. Der kan ikke være nogen som helst tvivl om, at det er et bevidst og oplagt og direkte grundlovsbrud, der begås, når man så samtidig laver en valglov, der i praksis siger, at det parti, som i hele landet får stemmer til 3—4 mandater, skal ingen have, men skal aflevere sine mandater til de andre partier. Det er jo det, der siges i den valglov, som blev gennemført ved det allersidste kompromis, der blev sluttet i forfatningskommissionen, et kompromis, som jeg rent teknisk-parlamentarisk må tage hatten af for, for så vidt som jeg må sige, det er kommet tilveje ved et usædvanlig snedigt pokerspil fra de forskellige partiers side.

Det var jo socialdemokratiet, som oprindeligt forlangte en sådan bestemmelse. Først ville man have en bestemmelse om, at det parti, der ikke får mindst 5 pct. af stemmerne, kan ikke få tillægsmandater. Derefter lod man sig forhandle ned til 4 pct.; det vakte oprør i befolkningen, og så blev man bange, hvorpå man lavede den formulering, der nu findes i valgloven, og som siger, at et parti skal enten have fået et kredsmandat, eller det skal i hvert af de 3 områder i landet have fået stemmer til et gennemsnitsmandat, det vil jo sige ca. 45 000 stemmer, eller hvis det ikke i hvert af disse 3 områder har så mange stemmer, skal det have ialt mindst 60 000 stemmer i hele landet for at få del i tillægsmandater. Det bliver jo det sidste, der bliver det aktuelle for små partier, for med undtagelse af det kommunistiske parti kan det vist ikke tænkes, at et lille parti eller et nyt parti har sine stemmer sådan fordelt, at det har den væsentlige del af dem i et af de tre områder. Kommunistisk parti er i den situation, at vi har op imod halvdelen af vore stemmer i hovedstadsområdet, og at vi derfor meget vel kan risikere der at være forsynet med stemmer til et kredsmandat, hvorefter vi altså ikke kommer ind under 60 000 stemmers bestemmelsen, men for de fleste andre partier vil det være sådan, at hvis de i hvert af de 3 områder har en 14 000—15 000 stemmer, skal det nok passe, at de i et par af områderne har overskydende stemmer, så de har omkring ved